

CBAM - misija Evropske unije za razogljičenje sveta (2.del)

Avtor: **Mojca Müller**

Datum objave: 12.07.2024

Citat: Müller Mojca, CBAM - misija Evropske unije za razogljičenje sveta (2.del), FinD-INFO članki.

V [prvem delu prispevka o CBAM](#) smo pisali o obveznostih, ki jih imajo zavezanci v prehodnem obdobju. V tem prispevku bomo predstavili **dokončno obdobje**, ki se začne s 1. januarjem 2026. Prehodno obdobje je namenjeno predvsem učenju in usklajevanju vseh vpletenih ter prilagajanju zakonodaje. Dokončno obdobje prinaša dodatno obremenitev uvoza ogljično intenzivnega blaga in nadzor predloženih CBAM poročil. Zavezanci bodo morali po zaključku prehodnega obdobja za uvoz ogljično intenzivnega blaga kupiti kupone CBAM in predložiti letno poročilo oz. deklaracijo CBAM, ki jo bo predhodno preveril akreditirani preveritelj.

Kako deluje CBAM mehanizem v dokončnem obdobju?

Zavezanec bo moral najprej zaprositi za status pooblaščenega deklaranta CBAM. Na podlagi edinstvene številke računa CBAM bo lahko dostopal do registra CBAM.

Pooblaščen deklarant CBAM bo moral kupiti tolikšno količino CBAM kuponov, da bo ustrezala vgrajenim emisijam uvoženega blaga. Najpozneje do 31. maja tekočega leta, za uvoz blaga iz preteklega leta, bo:

(1) predložil deklaracijo CBAM in

(2) predal ustrezno število kuponov CBAM na svoj račun v registru CBAM.

Pooblaščen deklarant CBAM (10. in 17. člen [Uredbe 2023/956](#))

Za status pooblaščenega deklaranta CBAM zaprosi uvoznik s sedežem v EU, če uvaža ogljično intenzivno blago. Namesto uvoznika s sedežem v EU lahko status pridobi tudi posredni carinski zastopnik (špediter), če se posredni carinski zastopnik s tem strinja.

Če ima uvoznik sedež v tretjih državah, ne more pridobiti statusa pooblaščenega deklaranta CBAM. V tem primeru status pridobi posredni carinski zastopnik.

Status pooblaščenega deklaranta CBAM lahko pridobi uvoznik, ki:

- v zadnjih petih letih pred vložitvijo zahtevka za pridobitev statusa pooblaščenega deklaranta CBAM ni bil vpleten v hujšo ali ponavljajočo se kršitve v zvezi s carinsko, davčno zakonodajo ali v zvezi s svojo gospodarsko dejavnostjo,
- dokaže svojo finančno in poslovno zmožnost za izpolnjevanje obveznosti iz naslova CBAM zakonodaje,
- ima sedež v državi EU, kjer je vložil zahtevek za status pooblaščenega deklaranta CBAM in
- razpolaga z EORI številko.

Register CBAM (14. člen [Uredbe 2023/956](#))

Register CBAM je standardizirana elektronska podatkovna zbirka, ki vsebuje podatke o: (1) kuponih CBAM, (2) pooblaščenih deklarantih CBAM, (3) upravljalcih in njihovih napravah v tretjih državah.

Kuponi CBAM (21 - 24. člen [Uredbe 2023/956](#))

Pooblaščen deklarant CBAM bo sproti zagotavljal zadostno število kuponov CBAM na svojem računu CBAM. Število kuponov CBAM ob koncu vsakega četrtletja bo moralo ustrezati vsaj 80 % emisij vgrajenih v blagu, ki ga je pooblaščen deklarant CBAM uvozil od začetka koledarskega leta. Podatek o uvoženih emisijah bo Evropska komisija ocenila na podlagi metode privzetih vrednosti, saj podatek o dejanskih emisijah takrat še ne bo na voljo, ker je poročanje v dokončnem obdobju predvideno le na letni ravni.

Vsako leto najpozneje do 31. maja bo pooblaščen deklarant CBAM predal ustrezno število kuponov CBAM skladno z napovedanimi emisijami v deklaraciji CBAM. Predane kupone CBAM bo Evropska komisija izbrisala iz registra.

V kolikor bo pooblaščen deklarant CBAM predložil premajhno število CBAM kuponov, bo o tem uradno obveščen. Najpozneje v roku enega meseca od uradne obvestitve bo predal manjkajoče CBAM kupone. V kolikor bo pooblaščen deklarant CBAM kupil preveč kuponov CBAM, bo te lahko prodal Evropski komisiji na podlagi zahtevka, ki ga bo predložil najpozneje 30. junija vsakega leta v katerem bo CBAM kupone predal. Kupone, ki ne bodo niti predani, niti prodani, bo Evropska komisija preklicala brez kakršnegakoli nadomestila, in sicer 1. julija za kupone CBAM, ki so bili kupljeni v predprejšnjem koledarskem letu.

Cena po kateri bodo pooblaščen deklaranti CBAM kupovali kupone CBAM bo oblikovana kot povprečje končnih cen pravic iz EU ETS⁽¹⁾ v dražbenem sistemu, za vsak koledarski teden. Evropska komisija bo tedensko povprečno ceno objavila na svojem spletnem mestu in bo veljala od prvega delovnega dne po njeni objavi do prvega delovnega dne naslednjega koledarskega tedna.

Deklaracija CBAM

Pooblaščen deklarant CBAM predloži deklaracijo CBAM do 31. maja prvič leta 2027 za leto 2026. Deklaracija CBAM bo nadomestila kvartalna poročila CBAM iz prehodnega obdobja.

Deklaracija CBAM bo vsebovala informacije o:

- skupni količini ogljično intenzivnega blaga, uvoženega v preteklem koledarskem letu,
- skupne emisije uvoženega blaga,
- skupnem številu kuponov CBAM,

- izvode poročil, ki jih izdajo akreditirani preveritelji, s katerimi pooblaščen deklarant CBAM zagotovi, da so podatki v deklaraciji CBAM pravilni.

Akreditirane preveritelje imenuje nacionalni akreditacijski organ (v Sloveniji javni zavod Slovenska akreditacija). Trenutno imamo v Sloveniji le dva akreditirana preveritelja, in sicer: Bureau Veritas in Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.

Sklep

Mehanizem CBAM v dokončnem obdobju širi obstoječi EU ETS sistem tudi na industrijske onesnaževalce iz tretjih držav, ki želijo svoje blago prodati na trg EU. Postopoma bo mehanizem CBAM tudi dopolnil obstoječi EU ETS sistem. Z začetkom dokončnega obdobja bodo postopoma ukinjeni brezplačni emisijski kuponi, ki jih prejemajo evropski onesnaževalci. Osredni cilj obeh mehanizmov je podnebna nevtralnost EU do leta 2050.

Prispevek pripravila: Mojca Müller, preizkušena davčnica pri SIR

Viri:

- [Uredba 2023/956](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 (UL EU L130/52 iz dne 16.5.2023)

- [Izvedbena uredba Komisije \(EU\) 2018/2067](#) z dne 19. decembra 2018 (UL EU L334/94 iz dne 31.12.2018)

- Podrobnejše informacije o tem, kdo in kdaj je zavezan za poročanje CBAM, FURS, 15 januar 2024: https://www.fu.gov.si/carina/poslovanje_z_nami/sodelovanje_gospodarstva_s_furs_na_podrocju_carin_trosarin_in_okoljskih_dajatev/#newsList13801 (najdeno na spletu 5. julij 2024)

⁽¹⁾ Sistem trgovanja s pravicami do emisij toplogrednih plinov na območju Evropske unije